

NOTAT

Dato 21. januar 2022

Sag 2021-28663

Bilag 5.1.2: Idébeskrivelse vedr. klyngeindsatser 2023-2024

Udfordring

Bestyrelsen skal tage stilling til 160 mio. kr. til fortsættelse af klyngeprogrammet 'Innovationskraft: Danske klynger for viden og erhverv 2021-2024' for perioden 2023 og 2024.

Den foreslåede indsats er en strategisk og aktivitetsmæssig fortsættelse af det eksisterende program, som Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse og Uddannelses- og Forskningsministeriet (UFM) annoncerede i 2020. Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse har allerede udmøntet 160 mio. kr. til klyngeaktiviteter i 2021-2022.

UFM har i forbindelse med annonceringen af Innovationskraft bevilget midler til at dække hele perioden 2021-2024. I alt udmøntede UFM 320 mio. kr., dvs. 80 mio. kr. årligt i perioden.

Bestyrelsen udmøntede i første omgang alene decentrale erhvervsfremmemidler til klyngeindsatsen i 2021-2022. Udmøntning af midler til 2023 og 2024 har afventet udformningen af det nye danske regionalfondsprogram, som forventes endelig godkendt af Europa-Kommissionen i april 2022.

Midlerne udbydes i åben konkurrence blandt de klyngeorganisationer, som blev udpeget af uddannelses- og forskningsministeren i 2020 for perioden 2021-2024.

Ophæng i strategien og regionalfondsprogrammet

I bestyrelsens strategi er innovation en af de seks drivkræfter for vækst og udvikling i hele landet. Strategien beskriver også 12 af de 14 styrkepositioner og spirende områder, som der kan iværksættes offentligt finansierede klyngeindsatser indenfor. Strategien fokuserer på, at virksomheder i hele landet får styrket deres konkurrencekraft gennem innovation, og at dette hensigtsmæssigt kan ske via styrket innovationskultur og -kapacitet samt ved at fremme innovationssamarbejde. Klyngerne skal ifølge strategien være katalysatorer for denne innovation, udvikling og vækst ved at samle hele økosystemer og være bindeled med bl.a. videninstitutioner. Dette afsæt er uændret ift. de eksisterende klyngebevillinger under Innovationskraft, der finansierer klyngeaktiviteter i 2021 og 2022.

Regionalfondsprogrammet giver bestyrelsen mulighed for at fortsætte med at understøtte samarbejdsbaseret innovation inden for rammerne af det nuværende udkast til programmets prioritet 1, som er målrettet innovation i SMV'er og har som specifik målsætning *at forbedre forsknings- og innovationskapaciteten og indførelsen af avancerede teknologier i SMV'er*. Det vurderes på den baggrund, at klyngernes kerneopgave og de aktiviteter, der støttes under Innovationskraft, kan fortsættes med støtte fra Regionalfondens. Regionalfondsprogrammet afventer Europa-Kommissionens godkendelse.

ERHVERVSSTYRELSEN

Vejlsøvej 29

8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 00

CVR-nr 10 15 08 17

E-post deb@erst.dk

www.erst.dk

ERHVERVS MINISTERIET

Under de nuværende bevillinger finansieret med decentrale erhvervsfremmemidler til aktiviteter i 2021 og 2022 anvendes administrative retningslinjer, som er unikke for klyngerne. Med overgangen til Regionalfonden underlægges de nye bevillinger nye støtteberettigelsesregler, der er fælles for alle strukturfondsprojekter. De nye støtteberettigelsesregler er i offentlig høring indtil 24. januar 2022 og forventes bl.a. at indeholde administrative lempelser for støttemodtagere sammenholdt med klyngernes særlige retningslinjer og støtteberettigelsesreglerne fra den tidligere strukturfondsperiode.

Baggrund, indhold og målgruppe

Regeringen lægger med det nye danske regionalfondsprogram op til et styrket fokus på innovation i SMV'er. Som det fremgår af udspillet *Danmark kan mere I*, vil regeringen skabe bedre rammer for forskning og innovation, styrke kapitalmuligheder og mindske de administrative byrder for erhvervslivet. Regeringen vil aktivt prioritere udvikling af markeder og styrkepositioner og fremme lokale erhvervsfyrtårne, og det arbejde er de offentligt finansierede klyngeindsatser en vigtig del af. Regionalfondsprogrammet viderefører derfor muligheden for at støtte SMV'ers og iværksætteres udvikling af konkrete produkter og løsninger, som er meget efterspurgt blandt virksomhederne. Der lægges op til en bredere definition af innovation og en større frihedsgrad i anvendelse af virkemidler sammenlignet med sidste programperiode.

I 2021 udpegede regeringen otte lokale erhvervsfyrtårne, der skal bidrage til at udvikle lokale erhvervsstyrker til nye danske styrkepositioner og være nationale udstillingsvinduer for danske styrkepositioner, mhp. at kunne udgøre en løftestang i eksport-, innovations- og investeringsfremmesammenhæng på tværs af landet. Klynger spiller en rolle i stort set alle fyrtårne og forventes at understøtte de lokale erhvervspotentialer i de kommende år.

Den 25. november 2021 indhentede bestyrelsen input til udmøntningen af midler til innovation og klynger ved en rundbordssamtale og åbent debatarrangement på Fyn. Her blev der bl.a. peget på, at bestyrelsen kan spille en central rolle for virksomheder med begrænset innovationskapacitet, men som har ambitioner om at arbejde mere systematisk med innovation. Der blev også peget på behovet for stabilitet i de bevillinger, som gives til klyngerne, så der i højere grad kan arbejdes efter langsigtede mål. Derudover blev der efterspurgt mulighed for at understøtte facilitering og afdækning af virksomhedernes innovationsbehov og udvikling af virksomhedernes forretningsmodel og organisation.

Der lægges med Innovationskraft 2023-2024 grundlæggende op til en fortsættelse af klyngernes kerneopgave: at understøtte aktiviteter, der fremmer innovation, herunder samarbejde om videnbaseret innovation mellem virksomheder og med forsknings- og videncenter samt andre aktører i hele klyngens økosystem.

De bredere rammer i regionalfondsprogrammet betyder, at der under Innovationskraft 2023-2024 kan fortsættes med de bredere samarbejdsformer, som var mulige i 2021-2022, hvor kravet er, at et samarbejde består af minimum to aktører, hvoraf mindst én er en virksomhed. Virksomhedernes behov skal her være styrende for indsatsen, og klyngen skal i sin ansøgning redegøre for, hvilke samarbejdstyper og samarbejdspartnere der her er mest relevante.

Der kan fx søges midler til aktiviteter inden for følgende områder, som er de områder, klyngerne i forvejen beskæftiger sig med under Innovationskraft-bevillingerne for 2021-2022. Det gennemgående krav til aktiviteterne er, at de skal være samarbejdsbaserede:

- Facilitering og gennemførelse af samarbejdsprojekter ml. virksomheder og med andre aktører, herunder bl.a. videninstitutioner, mhp. at udvikle nye produkter, processer, organisationsformer og markedsføringsmetoder.
- Internationalisering, herunder forberedelse og gennemførelse af samarbejde med partnere i ind- og udland med henblik på samarbejde om innovation i virksomheder på tværs af landegrænser (idet kun danske partners udgifter kan støttes).
- Fremme virksomheders kendskab og adgang til private og offentlige test- og demonstrationsfaciliteter.
- Netværksskabelse, matchmaking og udveksling af viden og erfaringer vedrørende innovation på tværs af virksomheder og andre aktører, bl.a. faglige netværk, seminarer, innovationsmentor- og sparringsforløb mv.
- Kollektive forløb og arrangementer, der øger virksomhedernes organisatoriske, kulturelle, ledelsesmæssige, og kompetencemæssige kapacitet til at innovere og kommercialisere resultaterne heraf.

Lokale behov, muligheder og variationer

Klyngeorganisationernes aktiviteter skal være tilgængelige for deres målgruppe på tværs af hele landet. Det er fortsat klyngernes opgave at etablere denne tilgængelighed på en effektiv, overskuelig og relevant måde begrundet i målgruppens behov og geografiske fordeling. Da Region Sjælland af Europa-Kommissionen betegnes som en økonomisk dårligere stillet region end de øvrige, er der i regionalfondsprogrammet særligt fokus på Sjælland. Dette afspejles bl.a. ved, at sjællandske aktiviteter kan have højere støtteprocent end øvrige aktiviteter. Af denne årsag bliver ansøgningerne eksplicit vurderet på deres evne til at afvikle en særlig indsats målrettet sjællandske virksomheder.

Koordinering med øvrige indsats

Der er en lang række forskellige aktører og virksomhedstilbud på innovationsområdet eller med snitflader til innovationsområdet, som klyngernes aktiviteter skal samtænkes med: Erhvervshusenes forretningsudviklingstilbud, universiteterne, GTS-institutterne, Innovationsfonden, de syv internationale innovationscentre, samt Beyond Beta-indsatsen, Vækstfonden, udviklings- og demonstrationsprogrammer, private aktører mv. Udover ovennævnte aktører skal ansøgerne, hvis relevant, redegøre for, hvordan der koordineres med de otte lokale erhvervsfyrårne og Innovationsfondens Innominions.

Effekter

Indsatsen skal bidrage til at realisere bestyrelsens strategi og særligt området vedrørende innovation og danske styrkepositioner og fremtidens klynger. Af denne årsag videreføres de fireårige målbeskrivelser som redskab fra det eksisterende klyngestyringskoncept, så der fortsat er en overordnet fireårig strategisk dialog med de enkelte klynger med klynge-specifikke KPI'er som supplement til de bevillingsspecifikke aktiviteter og virkemidler. De årlige handlingsplaner ud-

fases og erstattes af de krav, der er til aktivitetsbeskrivelser og mål under Regionalfondens, se desuden bilag 5.1.3. Da der i forvejen er etableret en særskilt evalueringsramme for den fireårige klyngeindsats, på tværs af UFS- og DEB-indsatserne, afviges der fra den normale evalueringspraksis for Regionalfondsprojekter i 2021-2027-perioden, da en særskilt projektevaluering af DEB-midlerne vurderes at skabe unødigt overlap og administrative byrder for klyngerne.

Samtlige ansøgere vil derudover blive vurderet på deres evne til at bidrage til regionalfondsprogrammets specifikke målsætning om ”at styrke forsknings- og innovationskapaciteten og udbredelsen af avancerede teknologier”. Dette bidrag vurderes ud fra aktivitetsbeskrivelser samt de obligatoriske og programfaste output- og resultatindikatorer, som i den forbindelse skal indgå i effektkæden:

Outputmål	Resultatmål
<ul style="list-style-type: none"> - SMV’er og mikrovirksomheder, der har modtaget støtte - SMV’er og mikrovirksomheder, der samarbejder med videninstitutioner - Antal SMV’er og mikrovirksomheder, der har deltaget i kollektive innovationsrettede aktiviteter (det kan fx være matchmaking og netværk) 	<ul style="list-style-type: none"> - SMV’er og mikrovirksomheder, der indfører produkt- eller proces-innovation - SMV’er og mikrovirksomheder der innoverer internt (fx forretningsmodelinnovation eller markedsføringsinnovation)

Da disse output- og effektmål samt den løbende opfølgning, som er påkrævet af regionalfondsmedfinansierede projekter, sikrer en tæt dialog med klyngerne omkring fremdrift og effektskabelse, udgår de årlige handlingsplaner som dialog- og styringsværktøj for perioden 2023-2024.

Centrale kriterier

Pejlemærker for decentral erhvervsfremme	Vurderingskriterier
Lokal og regional forankring (0-15 point)	Der lægges vægt på, at ansøger har beskrevet og underbygget: <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan klyngeorganisationen vil gøre klyngeindsatsen tilgængelig for relevante virksomheder, videninstitutioner og andre relevante aktører i hele landet på en effektiv måde • Sin tilgang til at gennemføre aktiviteter for virksomheder i Region Sjælland.
Forenkling (0-15 point)	Der lægges vægt på, at ansøger har beskrevet og underbygget: <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan indsatsen tager udgangspunkt i eksisterende strukturer i erhvervsfremmesystemet og ikke etablerer overlappende strukturer eller skaber overlap i opgaveløsningen. • Sin indsats for at reducere de administrative byrder for deltagende virksomheder og administrative omkostninger for de udførende partnere.

Pejlemærker for decentral erhvervsfremme	Vurderingskriterier
	<ul style="list-style-type: none"> Sit bidrag til, at virksomhederne oplever et sammenhængende forløb med udgangspunkt i virksomhedens behov og innovations- og udviklingsproces.
Virksomhedernes behov (0-20 point)	<p>Der lægges vægt på, at ansøger har beskrevet og underbygget:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sin indsats for at engagere en bred deltagerkreds af virksomheder på erhvervs- og teknologiområdet, herunder de, der enten endnu ikke har innovationsaktiviteter eller alene innoverer på eget initiativ og med egne ressourcer. Sin indsats for at sikre, at aktiviteterne under indværende ansøgning er tænkt sammen med klyngeorganisationens øvrige indsatser, tilbud, aktiviteter, mv. så de målrettes målgruppens specifikke behov, herunder også forskellige behov og karakteristika blandt de forskellige aktører inden for den styrkeposition eller det spirende erhvervsområde, som den respektive klyngeindsats retter sig mod. Eventuelle hidtidigt opnåede resultater i klyngeorganisationen, herunder fx eksisterende bevillinger under Innovationskraft, strukturfondsprojekter etc.
Partnerskab og Samarbejde (0-20 point)	<p>Der lægges vægt på, at ansøger har beskrevet og underbygget:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvordan klyngeorganisationen konkret samarbejder og koordinerer med de øvrige udpegede klynger og erhvervshusene, så der sikres synergier ift. virksomhedsrekruttering, virkemidler, styrkepositioner og kerneopgaver. At klyngeorganisationen bidrager til sammenhæng i den offentlige erhvervs- og innovationsfremmeindsats samt samarbejde og koordination med andre relevante aktører, fx iværksættermiljøer, investorer, fonde mv., erhvervs- og brancheorganisationer og andre relevante aktører, og om der deltager relevante internationale partnere (herunder videninstitutioner) fx gennem forpligtende samarbejdsaftaler og henvisnings- og samarbejdsmodeller.
Innovation og styrkepositioner (0-30 point)	<p>Der lægges vægt på, at ansøger har beskrevet og underbygget:</p> <ul style="list-style-type: none"> En klar og sammenhængende effektkæde inkl. kritiske antagelser og risikoanalyse, som lever op til regionalfondsprogramets krav hertil. Sit bidrag til at fremme innovation i virksomhederne inden for erhvervs- og teknologiområdet. Sit bidrag til særligt den grønne omstilling og bæredygtig udvikling af produktionen blandt virksomhederne. Sit bidrag til digital omstilling og innovativ anvendelse af nye teknologier blandt virksomhederne. Sit bidrag, hvor relevant, til udviklingen af de otte lokale erhvervsfyrtårne.

Pejlemærker for decentral erhvervsfremme	Vurderingskriterier
	<ul style="list-style-type: none"> • Sin tilgang til at fremme internationalt samarbejde om innovation.

Kun ansøgninger, som opfylder kravene og kriterierne, og som opnår mindst 65 point ud af 100, kan komme i betragtning til tilskud.

Supplerende kriterier

Bestyrelsen vil på baggrund af pointscoren foretage tværgående vurderinger af, hvordan midlerne fordeles mest hensigtsmæssigt. Dette sker under hensyntagen til ansøgningernes samlede kvalitet og bestyrelsens hensigt om at finansiere én effektiv klyngeindsats inden for hvert erhvervs- og teknologiområde.

Potentielle ansøgere

Det er en forudsætning for at ansøge, at ansøger er blandt de 14 klyngeorganisationer, der i 2020 blev udpeget af uddannelses- og forskningsministeren.

Økonomi

Der er i bestyrelsens udmøntningsplan for 2022 afsat op til 160 mio. kr. (100 mio. kr. fra Regionalfonden og 60 mio. kr. fra bestyrelsens decentrale erhvervsfremmemidler) til klyngeindsatser i 2023-2024. Med overgangen til Regionalfonden kan EU-midler kombineres med decentrale erhvervsfremmemidler og gøre en højere støtteprocent mulig. Dette efterspørges bl.a. fra klyngerne, idet en højere støtteprocent vil give klyngerne øget fleksibilitet til at lade en relativt større andel af midlerne gå til direkte virksomhedsrelevante aktiviteter frem for administration relateret til dokumentation for medfinansiering. Statsstøtteregelejerne vil stadig være relevante og begrænser, hvor store beløb den enkelte virksomhed kan modtage.

Støtteprocenten i projekterne foreslås at være op til ca. 72 pct. Annonceringen udmønter alle de midler, som er afsat til indsatsområdet i udmøntningsplanen for 2022. Der vil være 440 mio. kr. tilbage i regionalfondsprogrammet til innovationsindsatser i perioden 2021-2027.

Det nuværende krav om privat kontant medfinansiering på 5 pct. havde til formål at indikere private virksomheders opbakning til klyngen. Det har dog vist sig, at kravet lægger væsentligt beslag på klyngeorganisationernes likviditet og ikke er en valid indikator på virksomhedernes udbytte af aktiviteterne. Klyngernes tilbagemelding har været, at kravet samlet set har betydet færre virksomhedsrettede aktiviteter i klyngerne, hvorfor kravet udgår i 2023-2024.

Videre proces

Hvis bestyrelsen godkender idébeskrivelsen, vil en annoncering om klyngeindsatser 2023-2024 blive offentliggjort hurtigst muligt efter, at Overvågningsudvalget har godkendt vurderingskriterierne - forventeligt i marts.

Europa-Kommissionen skal godkende regionalfondsprogrammet, før der kan udstedes tilsagn. Det forventes, at godkendelsen sker i 2. kvartal 2022

Ansøgningerne forventes behandlet på bestyrelsens møde den 21. juni 2022.